

Hu/mor/zsák

Diákcínyek, diákhumor 1954–58-ból

3. rész

Mi, '58-asok már félészavakból is megértjük egymást – persze, csak az egy brancsbeliek. Azonban ezek a „félészavakkal” felidézett történetek igazán belterjesek, a kívülállóknak bizony sok előismeretre van szükségük, ha azt akarjuk, hogy értékeljék az immár több mint fél évszázados humort. Kísérletet teszünk az átadására.

Végül: a C-sek!

Az '50-es évek iskolai (hallgatólagos) elitje most is kitett magáért: ők jelentek meg legtöbbször az 50 éves találkozókn, és B. Endre, aki már nyolcadikos korában is szerkesztett humoros írásokat, „regényt” írt erre az alkalomra. Igazi, kézzel írt regényt, és mindenki számára hozott egy-egy másolt példányt. Címe: *Hírhedt bűnesetek*, alcíme: *Az I–IV. C osztály történetéből, 1954–58.*

A Szerző végighumorizálja/ironizálja a négy év érdekesebb történéseit. A jelentéktelen esteket feltupirozza, a történeteket archív fotókkal illusztrálja. A leg-ravaszabbak a történetek után írt „Utözöngék”, amelyekben korábbi mondatait szinte idézőjelbe teszi. Kissé fél is a saját humorától, hiszen az előhangban bocsánatot kér mindazoktól, akiket megbántott. Óvatosságból a családneveknek csak a kezdőbetűjét használja.

A „regény” hosszú, így csak villanásokat tudunk belőle bemutatni. A tartalomjegyzék előlegezi a hangnemet. Néhány cím (zárójelben a szerkesztő magyarázó megjegyzései):

1954. Titokzatos szelekció (hogyan sorolták az elsősöket különböző osztályokba); A végzetes focimeccs (igazgatói dorgálás); Véryomok az osztályterem falán (verekedés); 1955. Kétfalás slowfox (tánciskola); Münchhausen fel-lépése (egy orosz tanár, akiről később még szó esik); 1956. Kakofon zenebona (osztályzenekar); Macózugi álgengszterek (a C-sek ökörködése a határban); 1957. Zavarodott lelkek vándorlása (osztálykirándulás); Erdei rémlátomás (erdei túra); 1958. Ripacsparádé (iskolai színjátás); Futballtragédia Orosházán (diákfoci); Hajnali gatyabuli (az érettségi bankett után).

Osztálykirándulás I. osztályban. Középen Lovász György, bal szélén ül Medvegy Margit (tanárok); bal szélén áll Kovács József, az Úttörőház gépkocsivezetője.

És most szemelgessünk a „regény” fejezeteiből! A *titokzatos szelekció* című írás az első tanév első, döntő eseményét írja le. Azt latolgatja, mitől függött, hogy ki melyik osztályba kerül. Az igazgató és a tanári kar néhány tagja is kap néhány szúrást. A végeredmény: teljes fejtelenség, senki sem tudja, ki miért került abba az osztályba, amelyikbe

került. Felveti a gyanút: elitosztály létrehozása volt a célja a válogatásnak. Az Utözöngébe – elitügyben – belekerült egy volt B-s diák is.

„A B osztályba került K. – ennek a csoportnak karizmatikussá vált tagja – egyébként *doctor pedagogiae*, valamint közismertté avanzsált hírlap-, tankönyv- és életrajzíró; hely- és iskolatörténész, végül: – de nem utolsó sorban – az „alma mater” *directora*; polihisztorikus tevékenysége keretében beható kutatásokat folytatott e témában. Hiteles bizonyítékokat azonban még neki sem sikerült publikálnia.”

Első olvasatra azt hinné az ember, hogy dicsérő szavakat olvas. Pedig dehogyl!

A Véryomok... utözöngéje: „Jóval később L. Gyula úgy nyilatkozott, hogy Cs. László (két verekedő diák. A szerk.) felindultságában nekiment fejével a falnak. Arról, hogy neki éppen ott volt a bal keze, igazán nem tehet.”

Rendkívül éles a szerző hangja, mikor az iskola egyik különös tanáráról ír. M. Gábor orosz tanított, és egy hónapig, míg az „igazi” osztályfőnök, L. György leszerelt a katonaságtól, ő volt a B-sek osztályfőnöke. Kivételes képességeihez (vörösdiplomával végzett, kitűnő énekhanggal rendelkezett, meglehetősen jártas volt a kultúra több területén) kóros mértékű exhibicionizmus társult. Szuggesztív személyiségével, fantasztikus történeteivel, melyeknek főhőse mindig ő volt, az elsősöket lenyűgözte (a B-sek küldöttséget menesztettek az igazgatóhoz, hogy ő maradjon ő az osztályfőnök; „kulturális szak-körébe” legalább 20 tagot szervezett be). Életvitel bizonyos esetekben a szélhámosság határát súrolta. A felsősöknek viszont hamarosan céltáblája lett. (Az egyik reggel egy bábut akasztottak az iskola udvarán lévő gesztenyefára, és rátűzték a nevét.)

B. Endre idézi a történeteit: legyőzte a francia úszóbajnokot, órákig függeszkedett egy szakadék fölött kötélben, minden következmény nélkül megivott egy csésze niktint. Az Utözöngé itt is gyilkos: a szerző szerint az M. által mesélt, a diákok által leírt történeteket az iskola könyvtárában helyezték el, „rögtön Dosztojevszkij *Félkegyelműje* mellé”.

M. Gábor mindössze két évet töltött az iskolában, mégis: rá minden akkori évfolyam emlékszik.

M. Gábor sakkkörének tagjai 1954 őszén – főként első évfolyamosok. Ülnek (balról): Pálos Eszter, Nobik Erzsébet, Frecska Irén, Demjén Zsuzsa, Hegedűs Jolán, Podani Anna, Györgyjakab Klára, Szenczy (?). Állnak: Fabó János, Regős Mátyás, Molnár András, M. Gábor, †Bozsik Ferenc, Kutas Ferenc

A szerzőt itt-ott önirónia is jellemzi. A *Futballtragédia...* c. opuszában az Orosháza–Szarvas diákválogatottak összecsapásáról számol be. Így ír magáról: „B. Endre középcsatár nem csak a szerencsével, a labdával se nagyon találkozik.” A tragédia 5 perccel a mérkőzés vége előtt, 1:1-es állásnál következett be: a szarvasi kapus a földre rúgott, a labda az ellenfél csatára elé pattant, és ő nem hibázott – 2:1, oda!

És hogy a Kedves Olvasó is élvezhesse B. Endre stílusát, a banketti birkapörkölt történetét teljes terjedelemben idézzük.

„A szállítást P. Béla, B. Endre meg még néhányan hajtották végre. Váltott biciklitólással. A nyüzögő állatot a kormányon át, a vázra kötözve hurcolták keletről nyugati irányban. Ezalatt a többieknek sikerült az üst alá száraz faanyagot gyűjteni.

Érkeznek a vendégek. Fehérnek tűnő asztalok, hasonló tányérsor. A fortyogó üstben az állat – bár már régen kimúlt – darabjaiban is nehezen adja meg magát. Végre tálalás. A tányérokra fölfele száll a pára. Az étvágyat illetően fordított a tendencia. Vannak, akik a kóstolást is hamar abbahagyják. Mások egy életpálya hosszáról kezdenek vitába. Nem a magukéről (a szakácséról). Generális gasztronómiai sikerről senki nem beszél.”

Zárja ezt a sorozatot az új „regény” utolsó Utözöngéje:

„Becsúszott az alma mater ajtaja a C-sek mögött. Kitarult viszont előtűk a nagy Élet.

Csak később vált világossá: ezzel még várható voltna.”

A sorozatot írta és szerkesztette egy volt B-s diák: **Kutas Ferenc**